Lieta Nr.A420415111
Nr.A04151-11/40

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2011.gada 8.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Pujāte

piedaloties pieteicējam *O.K.*,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvei *I.O.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *O.K.* pieteikuma par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2010.gada 22.novembra lēmuma Nr.1/12-K/4674 atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka p.i. 2010.gada 22.novembrī pieņēma lēmumu Nr.1/12-K/4674 (turpmāk – Lēmums), ar kuru atstāts negrozīts Daugavpils cietuma priekšnieka 2010.gada 8.oktobra lēmums par *O.K.* (turpmāk – pieteicējs) piemēroto sodu – ievietošana soda izolatorā uz trim diennaktīm, (turpmāk – sākotnējais lēmums).

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts *O.K.* pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteicējs uzskata, ka pie disciplināratbildības ir saukts nepamatoti, jo viņam nav jāatbild par cietuma īpašumā (matracī) atrastajiem aizliegtajiem priekšmetiem. Pieteicējs būtu atbildīgs par matracī atrastajiem aizliegtajiem priekšmetiem tikai tad, ja pirms izsniegšanas matracis viņa klātbūtnē būtu pārbaudīts un pieteicējs par to būtu parakstījies. Lūdz piemēroto sodu atcelt.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk arī atbildētāja) rakstveida paskaidrojums par pieteikumu. Atbildētāja norāda, ka pieteikums nav pamatots, paskaidrojot tālāk minēto.

[3.1] Pēc Daugavgrīvas cietuma sniegtās informācijas pieteicējs matraci saņēma cietuma noliktavā 2009.gada 25.jūnijā, tas tika izsniegts uz diviem gadiem. Tādējādi pieteicējs līdz 2010.gada 4.oktobrim izmantoja tikai to matraci, ko saņēma noliktavā 2009.gada 25.jūnijā.

[3.2] Uzraudzības daļas amatpersonas pirms ieslodzītā ievietošanas kamerā pārbauda gultas piederumus, t.sk. arī ieslodzītajam izsniegtā matrača stāvokli ar mērķi konstatēt aizliegto priekšmetu iespējamo atrašanos. Turklāt sabojātie gultas piederumi tiek laboti un ieslodzītajiem netiek izsniegti sabojāti gultas piederumi, līdz ar to matrača izsniegšanas brīdī pieteicējam, matracī aizliegti priekšmeti nekādā gadījumā nevarēja atrasties.

[3.3] Pieteicējs ir pieļāvis vienu disciplīnas pārkāpumu, par ko disciplināri netika sodīts. Tā kā 2010.gada 4.oktobrī izdarītais disciplīnas pārkāpums ir atzīstams par rupju izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumu, pieteicējam piemērotais disciplinārsods –ievietošana soda izolatora uz trim diennaktīm atbilst

izdarītā pārkāpuma raksturam un smagumam.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem motīviem. Papildus paskaidroja, ka tas, ka matraci izdod uz diviem gadiem, neatbilst patiesībai. Braucot etapā vai ejot uz soda izolatoru, matracis ir jānodod cietuma noliktavā un, ierodoties atpakaļ, parasti netiek atdots nodotais matracis, bet cits. Matraci, kurā atrada telefonu, saņēma aptuveni pirms pusotra mēneša. Cietuma amatpersonas, kas izsniedz mantas, ieslodzītā klātbūtnē tās nevēlas pārbaudīt. Atnākot uz kameru, pats matraci nepārbaudīja. Kad klāja gultu, redzēja, ka matracī ir neliels caurums. Tas, ka matracī ir caurums, uzmanīgu nedarīja, jo aptuveni 80% gadījumu matračos ir caurumi. Uzskata, ka viņam tika izsniegts matracis ar tur iekšā atrodošos telefonu un SIM karti. Sākotnēji pēc matrača izsniegšanas veiktajās pārbaudēs nekas netika atrasts, jo pārbaužu veicējiem nebija metāla detektora.

[5] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos tiesai norādīto argumentu pamata. Papildus paskaidroja, ka par personīgajai lietošanai izsniegto cietumnieka inventāru ieslodzītais nes atbildību. Personīgai lietošanai izsniegtās mantas pielīdzināmas personīgajām mantām. Ieslodzītais atbild par matracī paslēptajām mantām tāpat, kā par nakts skapītī ievietotajām mantām, tāpēc pieteicēja argumenti par minēto jautājumu vērtējami kritiski. Pieteicējs */numurs/*.kamerā atradās tikai no 2010.gada 21.septembra un ievietošanas brīdī viņa mantas tika pārmeklētas, t.sk., gultas piederumi, nekādi aizliegtie priekšmeti netika atrasti. Plānotās kameras tehniskās apskates un kameru pārmeklēšana notiek ne retāk kā reizi mēnesī. Metāla detektors parasti ir katras pārbaudes reizē, ja tas ir tehniskā kārtībā. Tas, pēc kā tika konstatēts, ka telefons pieder pieteicējam, bija priekšnieka personīgā saruna ar pieteicēju, tāpat pieteicējs sniedza paskaidrojumu sociālās rehabilitācijas daļas darbiniekiem un kratīšanas laikā savus paskaidrojumus sniedza arī uzraudzības daļas darbinieki. Lēmums sodīt pieteicēju un mainīt sākotnēji iecerēto soda mēru izriet no pieteicēja pretrunīgajiem paskaidrojumiem. Aizliegtu priekšmetu paslēpšana matracī ir saistīta ar inventāra bojāšanu un savādāk šo pārkāpumu nav iespējams izdarīt. Pieņemot atpakaļ ieslodzīto mantas cietuma noliktavā, tās tiek pārbaudītas, t.sk., ar metāla detektoru, tāpēc nepastāv iespējamība, ka no noliktavas izsniegtajā matracī atradās aizliegtie priekšmeti. Tāpat mantas tiek pārbaudītas pirms to izsniegšanas ieslodzītajiem. Ieslodzītajam ir arī iespēja izteikt pretenzijas, ja gadījumā izsniegtā manta ir neatbilstoša vai ja tai ir citi trūkumi.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietā esošos materiālus, noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir apmierināms.

[7] No lietas materiāliem tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[7.1] Daugavgrīvas cietuma uzrauga 2010.gada 4.oktobra ziņojumā norādīts, ka pieteicējs neizpildīja izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības nodot priekšmetus, kuri izmeklēšanas cietumā ir aizliegti. Plāna kratīšanas laikā matracī, ko izmanto apcietinātais, tika atrasti mobilais telefons „Vodofone", mobila telefona akumulatora baterija un SIM karte „Zelta Zivtiņa". Tādējādi tika pārkāptas Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.panta 3.punkta un 35.panta 6.punkta prasības un Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.800 „Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.800) 34.5.punktā

noteiktās prasības (*lietas 27.lapa*). 2010.gada 4.oktobrī sastādīts ieslodzītās personas kratīšanas protokols Nr.3539/D (*lietas 29.lapa*).

[7.2] Sociālās rehabilitācijas daļas vecākais inspektors izziņā norāda, ka pieteicējs matraci saņēma 2009.gada 25.jūnijā. Dzīvojamā kamerā Nr.*/numurs/* pieteicējs atradās no 2010.gada 21.septembra un visu laiku izmantoja šo matraci. Laika posmā no 2009.gada 18.jūnija līdz 2010.gada 4.oktobrim pieteicējs pieļāvis vienu disciplīnas pārkāpumu, par kuru nebija disciplināri sodīts.

Pieteicējs sniedza pretrunīgus paskaidrojumus. Sākotnēji norādīja, ka neko par atrastajiem priekšmetiem nezina, vēlāk norādīja, ka iespējams telefons pieder kameras biedram, kurš jau sen ir atbrīvots no brīvības atņemšanas iestādes un viņam bija zināms, ka mobilais telefons atradās viņa matracī. No pieteicēja pretrunīgajiem paskaidrojumiem izrietēja, ka viņš nelietoja aizliegtos priekšmetus, kaut tai pašā laikā zināja par to atrašanos matracī. Tādējādi neapzinoties, ka ar to pieļāva rupju disciplīnas pārkāpumu, glabājot priekšmetus matracī, bet tos nelietojot, neapzinājās savu vainu, tāpēc tika izteikts priekšlikums piemērot sodu – rājiens. Bet vēlāk sarunas laikā, kurā piedalījās par kratīšanu atbildīgā persona, tika noskaidrots, ka matracī atrastais telefons neapšaubāmi pieder pieteicējam, tāpēc cietuma administrācija pieņēma lēmumu piemērot pieteicējam disciplinārsodu –ievietošana soda izolatorā uz trim diennaktīm (*lietas 33.lapa*).

[7.3] Nodrošinājuma un inženiertehniskās daļas mantzinis apliecina, ka Uzraudzības daļas darbinieki pirms ieslodzītās personas ievietošanas kamerā vēlreiz pārbauda gultas piederumu stāvokli, lai konstatētu vai neatrodas gultas piederumos aizliegtie priekšmeti (*lietas 32.lapa*).

[7.4] Uzraugs *A.M.* 2010.gada 4.oktobra ziņojumā norāda, ka kratīšanas laikā kamerā Nr.*/numurs/* matracī, ko izmanto pieteicējs, tika atrasts mobilais telefons, akumulatora baterija un SIM karte (*lietas 30.lapa*).

[7.5] Jaunākais inspektors *A.G.* 2011.gada 16.februāra ziņojumā norāda, ka plānotās kratīšanas laikā kamerā Nr.*/numurs/* tika konstatēts, ka viens matracis (ko lieto pieteicējs) ir uzplēsts, kas radīja aizdomas, ka tajā varētu būt aizliegti priekšmeti. Tā pārmeklēšanas laikā tika atrasts un izņemts mobilais telefons, akumulatora baterija un SIM karte (*lietas 31.lapa*).

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk –APL) 70.panta trešo daļu administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.

Tiesa konstatē, ka pieņemtais sākotnējais lēmums par disciplinārsoda piemērošanu ir spēku zaudējis administratīvais akts, jo lēmums ir izpildīts, proti, pieteicējs piespriesto disciplinārsodu ir izcietis.

Tiesa konstatē, ka savā pieteikumā pieteicējs ir ietvēris prasījumu par lēmuma par disciplinārsodu piemērošanu atcelšanu. Ņemot vērā faktu, ka tiesa nevar atcelt lēmumu, kas ir zaudējis spēku, tiesa uzskata, ka ir pamats izvērtēt lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskumu. Tiesa norāda, ka objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams lemt par lēmuma par disciplinārsodu piemērošanu atcelšanu, jo sākotnējais lēmums ir izpildīts. Turklāt, gan pārbaudot lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu atcelšanas nepieciešamību, gan izvērtējot tā prettiesiskumu, tiesai ir jāpārbauda lēmuma par disciplinārsoda piemērošanu tiesiskums, tātad pārbaudes priekšmets ir identisks, līdz ar to prasījuma robežas netiek pārsniegtas.

[9] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam piemērotais disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz trim diennaktīm, ir pamatots un tiesisks.

[10] No lietas materiāliem ir konstatējams, ka disciplinārsods pieteicējam piemērots par apcietinātai personai aizliegtu rīcību, proti, par cietumā noteiktās kārtības neievērošanu un cietuma uzraugu likumīgu prasību nepildīšanu.

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma (*šeit un turpmāk normas redakcijā, kas bija spēkā pārkāpumu izdarīšanas laikā*) 14.panta 3.punkts noteic apcietinātā pienākumu pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumus.

Tādējādi apcietinātajiem izmeklēšanas cietumos ar tiesību normām ir noteikts īpašs režīms, kura ievērošana ir viena no pamatprasībām.

Ja apcietinātā persona pārkāpj cietumā noteikto iekšējo kārtību, atsakās izpildīt cietuma darbinieka likumīgās prasības, ir pamats konstatēt sodāmu pārkāpumu.

[11] Tiesa konstatē, ka izskatāmajā gadījumā cietuma uzraugs 2010.gada 4.oktobrī sastādīja ziņojumu par to, ka pieteicējs neizpildīja izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības nodot priekšmetus, kuri izmeklēšanas cietumā ir aizliegti, ka plāna kratīšanas laikā matracī, ko izmanto apcietinātais, tika atrasti mobilais telefons „Vodofone", mobila telefona akumulatora baterija un SIM karte „Zelta Zivtiņa".

2010.gada 5.oktobrī vienības priekšnieks sastādīja izziņu par iepriekš pieļautiem pārkāpumiem un uzliktajiem disciplinārsodiem, kurā norādīja, ka pieteicējs agrāk pieļāvis vienu disciplīnas pārkāpumu – 2010.gada 29.martā atteicās uzturēties dzīvojamā kamerā, par ko disciplināri netika sodīts.

Vienības priekšnieks 2010.gada 5.oktobrī norādījis, ka nav pamata uzskatīt, ka atrastie priekšmeti pieder pieteicējam un izteicis priekšlikumu piemērot disciplinārsodu –rājiens.

Priekšnieka vietnieks 2010.gada 7.oktobrī izteicis priekšlikumu pieteicējam piemērot disciplinārsodu –ievietošana soda izolatorā uz septiņām diennaktīm.

Ar Daugavgrīvas cietuma priekšnieka 2010.gada 8.oktobra lēmumu pieteicējam piemērots disciplinārsods – ievietošana soda izolatorā uz trim diennaktīm par to, ka 2010.gada 4.oktobrī plkst.14.30 kamerā Nr./*numurs*/ veiktās kratīšanas laikā matracī, ko lieto pieteicējs tika atrasti aizliegtie priekšmeti – mobilais telefons, mobilā telefona akumulatora baterija un SIM karte „Zelta Zivtiņa". Lēmums pamatots ar Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.panta 3.punkta (noteic, ka apcietinātajam ir pienākums pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus), 35.panta 6.punkta (noteic, ka par rupju izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumu tiek uzskatīta mobilā telefona, tā rezerves daļu un SIM kartes glabāšana un lietošana) un Noteikumu Nr.800 34.5.punkta (noteic, ka apcietinātajam ir aizliegts izmantot izmeklēšanas cietumā aizliegtus saziņas līdzekļus un metodes) prasību neievērošanu.

[12] Uzrauga ziņojumā norādīts, ka pieteicējs atteicās izpildīt cietuma administrācijas likumīgās prasības, nodot aizliegtos priekšmetus. Vērtējot to, vai pieteicējs atteicies izpildīt izmeklēšanas cietuma darbinieka likumīgās prasības, tiesa secina, ka atbildētāja nav atspoguļojusi to, kādā veidā ir izpaudusies pieteicēja atteikšanās izpildīt izmeklēšanas cietuma darbinieka likumīgās prasības. Atbildētāja atsaucas uz Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.panta 3.punktu, bet nav atsauces uz šā likuma 35.panta 2.punktu (noteic, ka par rupju izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumu tiek uzskatīta atteikšanās izpildīt izmeklēšanas cietuma darbinieka likumīgās prasības), tādējādi, ievērojot, ka Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.panta 3.punkts sastāv no diviem pārkāpuma sastāviem (pienākums pildīt izmeklēšanas cietuma administrācijas likumīgās prasības un pienākums pildīt izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus), tiesa secina, ka pieteicējs nav saukts pie atbildības par cietuma darbinieka likumīgo prasību neizpildīšanu. Tādējādi secināms,

ka pieteicējs ir saukts pie atbildības par izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu par ko liecina atsaukšanās uz Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 35.panta 6.punktu un Noteikumu Nr.800 34.5.punktu.

Atbildētāja atsaucas uz Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 35.panta 6.punkta prasību pārkāpumu. Šī norma raksturo pārkāpumu smagumu, nevis pārkāpto normu. Ja persona nav pildījusi izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus, tad pārkāptā norma ir Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 14.panta, kurš reglamentē apcietinātā pienākumus, 3.punkts, kas paredz pienākumu pildīt izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumus. Ievērojot to, kā tiesa norādīja iepriekš, ka šī norma sastāv no diviem pārkāpuma sastāviem, tad atsaucoties uz to, obligāti jānorāda, ko tieši persona pārkāpusi. Proti, ja persona nav ievērojusi kādu no izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumiem, tad pārkāptā norma ir minētā likuma 14.panta 3.punkts (norādot attiecīgo pārkāpuma sastāvu), kā arī iekšējo kārtības noteikumu norma, kas tieši raksturo konkrēto rīcību. Izskatāmajā gadījumā atbildētāja atsaucas uz Noteikumu Nr.800 34.5.punktu, kas aizliedz izmantot aizliegtus saziņas līdzekļus un metodes.

No minētā tiesa secina, ka pieteicējs disciplināri sodīts par aizliegtu saziņas līdzekļu izmantošanu.

[13] Vērtējot to, vai pieteicējs ir lietojis aizliegtus saziņas līdzekļus, tiesa secina, ka atbildētāja nav atspoguļojusi to, kādā veidā pieteicējs ir lietojis aizliegtus saziņas līdzekļus.

No atbildētājas pārstāves tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējs ir bojājis cietuma īpašumu, proti, nesabojājot matraci, tajā noslēpt aizliegtus priekšmetus nav iespējams. Taču šāda pārkāpuma smagumu raksturo Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 35.panta 8.punkts, uz kuru atbildētāja ne sākotnējā lēmumā, ne Lēmumā nav atsaukusies.

Lietā nav strīda par to, ka matracī, ko lieto pieteicējs, aizliegtie priekšmeti tika atrasti. Lietā ir strīds par to, vai šos aizliegtos priekšmetus tur ievietoja, respektīvi, glabāja un lietoja pieteicējs. Tā kā atbildētāja atsaucas uz Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 35.panta 6.punktu un Noteikumu Nr.800 34.5.punktu, tad secināms, ka pieteicējs saukts pie disciplināratbildības par to, ka ir lietojis aizliegtus saziņas līdzekļus.

Tiesa, pārbaudot lietas materiālus, secina, ka lietā nav neviena pierādījuma tam, ka pieteicējs būtu lietojis aizliegtus priekšmetus, izskatāmajā gadījumā mobilo telefonu. Turklāt sākotnējā lēmumā ir tikai pārkāpto tiesību normu uzskaitījums, konkrēti nenorādot pārkāpumu sastāvus, arī Lēmumā atbildētāja ir citējusi pārkāptās tiesību normas, nenorādot konkrēti, kā izpaudās pieteicēja pieļautais disciplīnas pārkāpums un kādi pierādījumi to apstiprina.

Tiesa secina, ka ar lietā esošajiem dokumentiem nav pilnībā pierādīts, ka pieteicējs ir pārkāpis tiesību normās noteikto cietuma iekšējās kārtības ievērošanu, kas būtu pamats pieteicēja saukšanai pie disciplināratbildības. Turklāt tiesa norāda, ka iestādei pastāv rīcības brīvība, izvēloties soda apmēru. Līdz ar to ir jāizdara lietderības apsvērumi, gan attiecībā uz to, kādu soda veidu piemērot, gan arī to, kādu soda apmēru piemērot, ja tiek piemērots sods – ievietošana soda izolatorā, jo norma paredz izvēles tiesības ievietot soda izolatorā līdz 15 diennaktīm. Arī tad, ja ir izdarīts rupjš pārkāpums, soda piemērotājam pastāv izvēles tiesības, vai piemērot smagāko sodu. Atbildētāja ir atsaukusies uz pārkāpuma smagumu, taču nekādi nav pamatojusi soda apmēru.

[14] Ievērojot šajā spriedumā minēto, tiesa secina, ka Lēmums ir atzīstams par prettiesisku administratīvo aktu un pieteicēja pieteikums ir apmierināms.

[15] Atbilstoši APL 124.panta pirmajai daļai par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu Ls 20 apmērā. Savukārt APL 126.panta otrā daļa noteic, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bijis atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Ar tiesneses 2011.gada 24.janvāra lēmumu pieteicējs pilnīgi atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Ievērojot, ka pieteikums tiek apmierināts, no atbildētāja piespriežama valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta otro daļu, 246.-251.pantu, 329.panta pirmo daļu, Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 37.panta pirmo daļu pirmo daļu tiesa

nosprieda:

apmierināt *O.K.* pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2010.gada 22.novembra lēmumu Nr.1/12-K/4674 ar tā pieņemšanas dienu.

Piespriest no Ieslodzījuma vietu pārvaldes valsts labā valsts nodevu Ls 20 /divdesmit latu/ apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt trīsdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas Augstākās tiesas Senāta administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese S.Pujāte